

Heemkundekring

veghel

NIEUWSBRIEF uitgave: 2022-6 / december

Beste lezer, in deze laatste nieuwsbrief van 2022 kijken we o.a. terug op bijeenkomsten in november en december, leest u over activiteiten van een aantal werkgroepen en over een aantal presentaties die Rolf Vonk voor ons verzorgd heeft. Ook ontvangt u de uitnodiging voor de presentatie op 24 januari 2023 “Verhalen voor Veghel Centrum”.

Wij attenderen u op de Meesters van Meierijstad en op het door de oud-Veghelse Willie Damen-van de Mosselaer mede geschreven boek over het natuurgebied “De Geelders”. En, wij bedanken u voor uw betrokkenheid het afgelopen jaar bij onze Heemkundekring, wensen u fijne feestdagen en mooie dagen in 2023.

Wij ontmoeten u graag weer het komend jaar.

Terugblik lezing – 21 november 2022

Leven in het Aadal door de eeuwen heen door Bernard Vissers

Het was druk bij de lezing en de Heilig Hartkerk zat behoorlijk vol op 21 november 2022 bij de lezing van Bernard Vissers.

Bernard vertelde vol enthousiasme over de geschiedenis van het Aadal en haar bewoners.

Aan de orde kwam de oorsprong van het riviertje en het uiteindelijk uitmonden ervan in de Maas. De aanwezigen hoorden wie de eerste bewoners waren van het Aadal en waarom zij zich daar vestigden. De loop van de Aa kwam ook uitgebreid aan de orde. Ook de betekenis van de Aa als het brengen van vruchtbare grond en bescherming bieden tegen invallers.

Bernard gaf aan dat de Aa een grote invloed heeft gehad op de geschiedenis van Veghel en alle dorpen in haar stroomgebied. De toehoorders weten daar nu alles van. Na afloop van de presentatie ontving Bernard een groot applaus.

Terugblik lezing – 20 december 2022

Kunst of Kliko?

Een gezellige middag was het zeker; het programma Kunst of Kliko.

Cees Prinsen, specialist in historie en volksleven, heeft de toehoorders meegenomen in de wereld van kunst of aardige kitsch. Aan de hand van door Cees en het publiek meegebrachte voorwerpen werd verteld over goud- en zilvermerken, aardewerk, schilderijen, boeken en glas. De meegebrachte voorwerpen en curiosa varieerden van zilveren lepels, tegeltjes, beeldjes, glazen parfumflesjes, een handwerkrol ter herinnering aan mijn jeugd uit 1890, schilderijen en reproducties, gedrukte prentjes met een stukje moraal, porseleinen puddingvormen, barok snijwerk tot een haan uit 1871 voor een hondenkar of bokkenwagen.

Informatief

Probus Meierijstad: heden, verleden en toekomst

Wegens Covid-19 tot twee keer uitgesteld, maar op 7 november 2022 dan toch écht driemaal scheepsrecht!

In het Dorpshuis Zijtaart gaf Rolf Vonk op uitnodiging van Probus Meierijstad een presentatie over *Meierijstad: verleden, heden en toekomst*. Daarbij werd de historische binding tussen de kernen van Meierijstad zichtbaar en vormde een blik op historische ontwikkelingen de opmaat naar een beschouwing van het Meierijstad van nu met een open blik op de toekomst.

Onder de aanwezige leden leidde dit tot herkenning en riepen verschillende gebeurtenissen herinneringen op aan vervlogen tijden. Na afloop was er ruimte voor het stellen van vragen en uitwisselen van gedachten. Heemkundekring Vehchele dankt Probus voor de uitnodiging.

Vereniging voor Vastgoedeigenaren Veghel Centrum

De herbouwde en smaakvol ingerichte Koopvaart aan de Noordkade was op 14 november 2022 het decor voor een presentatie van Heemkundekring Vehchele aan de vastgoedeigenaren van het Veghelse Centrum. Op uitnodiging van Centrummanager Dirk Lammers gaf Rolf Vonk enkele tientallen aanwezigen een uitweiding over de wijze waarop Vehchele proactief meewerkt aan plannen om meer verhaal terug te brengen in het Veghelse centrum. Er was alom waardering voor de constructieve wijze waarop partijen elkaar weten te vinden en de intenties zijn om daar in de toekomst samen verder in op te trekken. Op dinsdag 24 januari 2023 zal Rolf eenzelfde presentatie verzorgen voor de leden van Heemkundekring Vehchele.

Meesters van Meerijstad

Op uitnodiging van het Jan Heestershuis in Schijndel verzorgde Rolf Vonk namens Heemkundekring Vehchele een bijdrage tijdens de opening van de tentoonstelling Meesters van Meerijstad, waarbij voor het eerst werken van de respectievelijk in Sint-Oedenrode en Veghel geboren en opgegroeide kunstschilders Pieter de Josselin de Jong en Paul Rink vertoond worden.

Vehchele heeft afgelopen jaar geprobeerd om een schilderij van Paul Rink naar het raadhuis te halen. Dit werk uit de voormalige gemeentecollectie kan helaas geen vaste plek krijgen in Veghel. De band van Veghel met Paul Rink is echter dermate de moeite waard dat Vehchele de komende jaren op andere manieren zal inzetten op het verbinden van de schilder en zijn geboortedorp.

De tentoonstelling in het Jan Heestershuis is nog te bezichtigen tot 17 februari 2023.

Voor uw agenda:

Verhalen voor Veghel Centrum

Presentatie 24 januari 2023 – 19.30 uur – Rolf Vonk

“Niets zal Veghel typisch als Veghel typeren” schreven we in 2019 in onze kroniek over het Komplan, waarbij we refereerden aan een kritische noot uit de jaren '70 ten aanzien van de grootschalige herstructurering van Veghel-Centrum die weinig overliet van de historische gebouwen en verhalen in het dorpshart.

In datzelfde jaar werd de centrumvisie van Meerijstad vastgesteld, waarin voor Veghel-Centrum een grote uitdaging werd

neergelegd: 11.000m² krimp aan winkeloppervlak en een enorme transformatieopgave. In combinatie met herontwikkeling van historische locaties als het klooster van de Zusters Franciscanessen en de Protestantse kerk, besloot Vehchele een actieve rol op te pakken richting Centrummanagement Veghel en Gemeente Meerijstad. Dat resulteerde in een reeks ideeën en plannen om verdwenen verhalen in het Veghelse centrum zichtbaar te maken. In deze presentatie neemt Rolf Vonk u aan de hand van een historische schets van het centrum en met concrete voorbeelden mee in de ideeën en werkwijzen waarmee Vehchele vanuit erfgoed en cultuurhistorie wil bijdragen aan de transformatieopgave van het dorpshart.

U bent welkom in de Raadzaal van het Oude Raadhuis, Markt 1, Veghel.

Voor leden zijn aan deze presentatie geen kosten verbonden. Niet leden betalen € 3,00

Aanmelden is verplicht en kan tot 19 januari 2023 via de website www.vehchele.nl

Informatief

Niet een boek of verhaal over de geschiedenis van Veghel of één van haar kerkdorpen, maar wij attenderen u toch graag op onderstaand artikel uit DeMooiRooiKrant (17 november 2022).

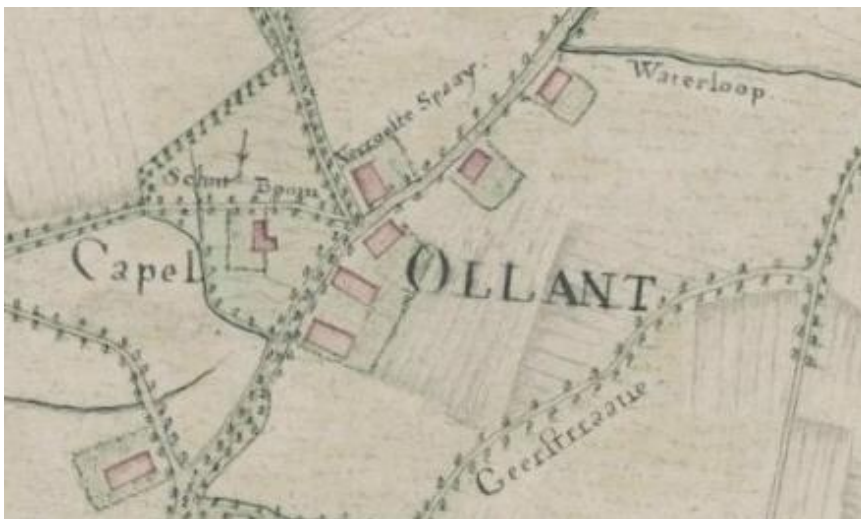
Oud-Veghelse Willie Damen-van de Mosselaer heeft samen met Ger van den Oetelaar het boek “De Gemeijnt Bodem van Elde, erfgoed en natuur in Kasteren-Olland-Gemonde” geschreven.

Willie is geboren in Veghel, woont in Sint-Oedenrode, is lid van onze Heemkundekring en is een fervent archiefonderzoekster nu en in het verleden ook voor Heemkundekring Vehchele.

Fascinerend dat je door het lezen in oude boeken een duik kunt nemen in het verleden van je omgeving en wat er zoal bewaard is gebleven. Interessant was het om over Olland te lezen dat zij de laatste waren die tot 1935 mochten profiteren over de opbrengst van de Bodem van Elde, o.a. de aansluiting op het elektriciteitsnet.

In 1314 werd door Hertog Jan III aan de bewoners van Sint Michiel-Gestel, Schijndel, Gemonde, Boxtel en Sint-Oedenrode, ongecultiveerde gronden uitgegeven. “De Bodem van Elde” zo genoemd naar het bos dat daar gelegen was, waaronder “De Geelders”, dat zijn naam ontleende aan het goed dat van Gheerlaer was. De rechten voor de bewoners hielden onder meer in dat buitenstaanders, die de gronden wilden gebruiken, konden worden geweerd en eventueel bestraft. De gebruiksrechten voor de woeste gronden konden betrekking hebben op het laten grazen van runderen, ganzen, paarden of schapen, het verzamelen van strooisel en later het steken van heideplaggen, en turf en het uitzetten van bijen. Daarnaast konden ook soms het visrecht en voorpootrecht, het recht om bomen te planten hieronder vallen. Het hout op de gemene gronden bleef, tenzij expliciet anders afgesproken, eigendom van de hertog of de plaatselijke heer.

Voorbeeld van de kaart van Hendrik Verhees vervaardigd in 2 mei 1802

Duizenden en duizenden bladzijden en scans werden doorgeworsteld om zo tot een boek te komen over de geschiedenis van de Bodem van Elde. Op 19 november 2022 is het boek “De Gemeijnt Bodem van Elde, erfgoed en natuur in Kasteren - Olland-Gemonde” verschenen. Het boek gaat over zijn bewoners, de natuur, gezworenen, bewoning zoals een aantal boerderijen

met zijn eigenaars, de hutten die er gebouwd werden, de voorpotingen, de belastingen, de Ollandse inwoners die opkwamen voor de kerk die ze gebouwd willen zien. Eigenaren en bewoners in 1751 en niet te vergeten de prachtige kaart van Hendrik Verhees met uitleg. Vermeldingen van genealogieën door Wilbert Steenbakkers over de stambomen zoals Versantvoort, Merendonk, Schoenmakers en nog meer. Natuurgroep Liempde nam het initiatief voor dit boek waarvan Ger van den Oetelaar en Willie Damen-van de Mosselaer de auteurs zijn.

Stand van zaken - werkgroepen

Archeologie

Zes leden van de Werkgroep Archeologie hebben op twee zaterdagochtenden in december deelgenomen aan de AVKP (Archeologische Vereniging Kempen- en Peelland) cursus "Het archeologisch restaureren van keramiek en stenen werktuigen". Jeroen Snelten, lid van de AVKP, heeft ons laten kennismaken met deze vorm van restaureren.

De werkgroep is enorm gemotiveerd om zelf aan de slag te gaan met de in de eigen archeologiekelder opgeslagen Veghelse vondsten.

Boerderijenboek Veghel

De jaarwisseling vormt de afronding en opstart van een nieuwe fase in de opzet van een boerderijenboek voor Veghel.

In de afgelopen maanden is er hard gewerkt door talloze vrijwilligers om zoveel als mogelijke informatie over historische boerderijen in Eerde, Mariaheide, Veghel en Zijtaart te verzamelen. Dat heeft geleid tot een flinke verzameling aan gegevens, foto's en verhalen en een groot aantal geïnteresseerden in het lokale agrarische erfgoed wakker gemaakt.

Veel tot op heden onbekende gegevens zijn vastgelegd tijdens de tientallen boerderijbezoeken. Vanaf 2023 zal er gestart worden met het verwerken van de gegevens en het schrijven van nieuwe verhalen waarmee het boerderijenboek gevuld gaat worden. Dank aan de leden die gegevens hebben aangeleverd. Mocht u alsnog foto's of verhalen over historische boerderijen in het Veghelse tegenkomen die u wilt delen, dan houden wij ons aanbevolen!

Educatie

Deelname aan de Masterclass Erfgoededucatie in 's-Hertogenbosch

Elf enthousiaste deelnemers van NOBB Meerijstad, Kunstcollectie Meerijstad/Jan Heesters-huis, Cultuurkade en de heemkundekringen Erthepe en Vehchele namen deel aan een Masterclass erfgoededucatie verzorgd door Erfgoed Brabant en het Noordbrabants Museum.

Daarbij doken zij dieper in de wijze waarop erfgoededucatie tot stand komt, hoe het is opgebouwd en op welke wijze het in de klas ingezet kan worden.

In maart volgt een vervolgsessie waarbij de deelnemers gaan verkennen hoe zij vanuit hun eigen instellingen aan de slag willen met erfgoededucatie en daarbij de samenwerking kunnen inzetten. Vanuit Vehchele namen vijf leden deel, waaronder een aantal leden die reeds ervaring opdeed met het project MeetUp Meierijstad met het Zwijzen College.

Ledenbestand

Nieuwe leden: Wilma Bierens, Mark Wuytenberg, Paul Wonders, familie Ketelaars-Waals, Wim van de Liefvoort, Rini van Os en Marlies Oeben. Wij heten u van harte welkom.

Ontvangen materialen van (t/m 21 december 2022)

- √ Gerda Cornelissen-van der Velde: documentatie over familie Van Eert, boeken, indexen en documenten van haar overleden man, voormalig streekarchivaris Wim Cornelissen
- √ Jan van den Tillart: familiedocumenten
- √ Mieke Bink-van Boxmeer: een aardewerk Veghels Kuuske, dat begin jaren 70 bij Verbakel (Sluisstraat) te koop was
- √ Familie Van Liempd-van Tartwijk o.m. boeken en bidprentjes
- √ Aangeschaft: twee boeken over boerderijen in Schijndel en boerderijen in Boxel-Liempde

Agenda (kort)

24 januari 2023 – 19.30 uur

Presentatie Verhalen voor Veghel Centrum – Rolf Vonk

27 februari 2023 – 19.30 uur

Algemene Ledenvergadering

Heemkundekring

vehchele

Redactie: Petra Huibers